

en offentlig styrelse, f.eks. Miljøstyrelsen, identificerer behov for udvikling af ny viden. I samarbejde med Industriministeriet udbyder den pågældende styrelse derfor en udviklingskontrakt til danske erhvervsvirksomheder, eventuelt i samarbejde med institutter under det teknologiske servicenet. Ideen til et projekt kan naturligvis også komme fra en virksomheds eller en forskergruppes side.

Udviklingskontrakterne skal udbydes som samarbejdsprojekter mellem flere virksomheder. Programmerne skal sigte mod skabelsen af et egentligt miljøindustrielt kompleks. Danske virksomheder er med international målestok relativt små. Det giver problemer med finansieringen af store og ofte risikobetonede udviklingsopgaver. Endvidere mangler der ofte de økonomiske og videnskabelige forudsætninger for international markedsføring af produkterne, ligesom det alt for ofte ses, at danske virksomheder direkte modarbejder hinanden i stedet for at samarbejde på eksportmarkederne. Ved at stimulere til et samarbejde på forsknings- og udviklingssiden kan man skabe netværk, der kan føre til fælles eksportfremstød og eventuelt virksomhedssammenslutninger. Det er en international erfaring, at industristrukturer med sammenhængende komplekser er væsentlig mere robuste end strukturer med enkeltstående virksomheder, der ikke er integreret i netværk.

For at sikre at den viden, der opnås ved de konkrete udviklingsprojekter, spredes mest muligt, og for at sikre at ny viden udnyttes, skal eventuelle patenter, der opnås som følge af et offentligt finansieret udviklingsprojekt, tilfalde det offentlige. Ud over at det på denne måde kan sikres, at ny viden bliver udnyttet, kan indtægterne fra udliciteringen af patenterne benyttes til at finansiere nye udviklingsopgaver.

Ved delvis medfinansiering fra de deltagende virksomheder skal den tilsvarende andel af eventuelle licensindtægter tilfalde virksomhederne. Det samme gælder, hvis institutionelle investorer bidrager med medfinansiering. Det er naturligt, at de, der tager risikoen, får gevinsten ved et vellykket projekt. Men virksomhederne får under alle omstændigheder noget ud af udviklingssamarbejdet. For det første får de en ordre og vel at mærke en ordre, som løfter virksomhedens teknologiske niveau. For det andet får de en chance for at være leverandør af det produkt, som forhåbentlig kommer ud af udviklingsarbejdet. I en række andre lande, bl.a. USA og Japan, er det allerede reglen, at patentrettighederne tilfalder det offentlige, hvis det har finansieret projektet, og det har ikke formindsket virksomhedernes interesse i offentligt finansierede udviklingskontrakter.

Ud over udviklingsprogrammer skal den ønskede teknologiudvikling stimuleres ved markedspåvirkninger. Som eksempler herpå kan nævnes offensiv brug af offentlige indkøb, afgifter og tilskud (f.eks. på energiområdet) samt lovkrav (f.eks. på miljøområdet).

I tilknytning til programmerne bør der iværksættes teknologivurdering. Derved kan det sikres, at programmernes sigte fastholdes, og det administrative fundament i forbindelse med valg mellem forskellige projekter kan forbedres. Endvidere har det vist sig, at inddragelsen af mange parter i teknologiudviklingsprojekter har fremskyndet gode projekter samt kvalificeret disse projekter. Bengt-Åke Lundvall, AUC, har i flere undersøgelser vist, at kontakten mellem bruger og producent er en afgørende forudsætning for, at teknologiudviklingsprojekter bliver vellykkede. Derfor skal der inddrages så mange parter som muligt i teknologivurderingerne.

Yderligere er det en central del af programmet, at der foretages effektvurderinger og evaluering af de enkelte projekter. Effektvurderingerne skal bidrage til, at der erhverves en øget viden om, hvad der sker, når staten påvirker erhvervene. Dette kan give basis for, at der etableres viden om, hvilke instrumenter og miks af instrumenter der er mest virksomme. Dette giver dermed grundlag for en mere effektiv ressourcenyttelse ved fremtidige projekter. Viden om erhvervspolitikens effekter haves stort set ikke i dag.

Bemærkninger til de enkelte punkter

Ad miljøteknologisk udviklingsprogram

Programmet administreres af Miljøministeriet og Industriministeriet i fællesskab. I tilknytning til programmet oprettes en styregruppe med repræsentanter for de to nævnte ministerier, Arbejdsministeriet, Amdradsforeningen, Kommunernes Landsforening, Miljøorganisationer, erhvervene og fagbevægelsen.

Den forholdsvis tidlige danske miljøindsats har allerede givet anledning til en betydelig eksport af miljødstyr. Hensigten med programmet er at forstærke denne virkning for samtidig at styrke miljøindsatsen og eksporten. Samtidig må indsatsen drejes væk fra rensningsudstyr over mod renere teknologi.

I Miljøministeriets regi findes allerede et miljøpolitisk udviklingsprogram. I dette program sættes der fortrinsvis på udbredelse af allerede kendt viden, hvilket er fornuftigt, når hensigten alene er at få en hurtig virkning på miljøet. Nærværende forslag sætter på udvikling af nye miljøteknologier og en indarbejdelse af miljøhensynet i industripolitikken.